

MATTI HOLOPAINEN

Kirjoittaja on kehittämisspällikkö
Suomen Kuntaliitossa
matti.holopainen@kuntaliitto.fi

EU:N TIETOSUOJA-ASETUS (GDPR), KUNTATIETOPALVELU JA KUNTIEN TIEDONJULKAISEMISEN VASTUUT rakennetun ympäristön tiedon keskeisinä tuottajina ja haltijoina

EU:N 25.5.2018 VOIMAANTULEVA TIETOSUOJA-ASETUS pyrkii varmistamaan yhdenmukaisen ja korkeatasoisen luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suojan ja poistamaan henkilötietojen liikkuvuuden esteet unionissa. Tämä edellyttää, että myös kunnat luovuttavat omistamiaan ja hallinnassaan olevia tietoja hallitusti enenevässä määrin internetin kautta tapahtuvan hallitsemattoman tietojen julkaisemisen sijaan.

Tietojen luovutuksessa tulee ottaa huomioon henkilötietojen suojaa koskeva sääntely siihen tulevine muutoksineen sekä julkisuuslaki, jossa säädetään mm. tietojen luovuttamisesta viranomaisen henkilörekisteristä.

Henkilötiedon käsite on laaja ja osin tulkinnanvarainen. Henkilötietona pidetään kaikenlaista luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan yhdistää tiettyyn henkilöön. Henkilötietojen käsittelyä koskevan kansallisen lainsäädännön tarkistamistyö on parhaillaan käynnissä. Toukokuussa 2018 alkaa EU:n tietosuoja-asetuksen soveltaminen. Asetusta täydentämään ollaan valmistelemaan kansallista lainsäädäntöä.

EU:n tietosuoja-asetuksen periaatteiden mukaan henkilötietoa tulee luovuttaa hallitusti. Tietoa luovutetaan

lähtökohtaisesti vain pyynnöstä. Näin tiedetään, kenelle ja mihin käyttötarkoitukseen tieto luovutetaan. Tavanomaiset henkilötiedot ovat julkisuuslain mukaan yleensä julkisia tietoja, joista voidaan antaa pyynnöstä tietoja. Henkilötietoja ei voi kuitenkaan julkaista avoimessa tietoverkossa, sillä henkilötietojen käyttöä tulee seurata. Viranomaisen tulee varmistua siitä, että tiedon vastaanottajalla on oikeus käsitellä henkilötietoja. Tiedon vastaanottajan tulee myös sitoutua tiedonluovutuksen ehtoihin. Toiselle viranomaiselle pitää ja saadaan luovuttaa se tieto, mitä ko. viranomaisen tarvitsee lakisääteisen tehtävänsä hoitamiseen. Kunnan tiedonluovutuksen hallintamekanismin ulkopuoliset yhteydet kuntien tietovarantoihin ovat merkittäviä riskejä EU:n tietosuoja-asetuksen toteuttamisen näkökulmasta. Sanktiot rikkomuksista ovat merkittäviä.

Kunnat ja Kuntaliitto toteuttavat hallittuun tiedon luovuttamiseen yhteisen välityspalvelun, KuntaTietoPalvelun. Hallitun tiedonluovutuksen mekanismin käyttöönotto kunnissa on tarpeen EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimusten ja kansallisen valmistella olevan tietosuoja koskevan lainsäädännön vaatimusten täyttämiseksi. KuntaTietoPalvelun käyttöönotto on meneillään. Tavoitteena on

avata palvelun verkkokauppa tulevan tammikuun aikana.

Kunnille merkittävää on, että KuntaTietoPalvelussa koottavat palvelumaksut ohjataan kuntiin niiden palvelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

Kunnat voivat maksutta liittyä KuntaTietoPalveluun. Kunnan käyttämä järjestelmätoimittaja voi periä korvauksen tarvittavista liittymistoimenpiteistä. Palvelussa koottavat palvelumaksut tilitetään kuntiin. Arviolta kolmannes kerättävistä palvelumaksuista tarvitaan kuntien yhteisen Palvelun kustannusten kattamiseen sekä yhteisen palveluinfran edelleenkehittämiseen ja ylläpitoon. Tavoitteena on, että Palvelun käyttö viranomaistoiminnassa on maksutonta. Sen vastineeksi valtionhallinnon tulisi osallistua yhteisiin em. kustannuksiin. Kunta voi halutessaan toteuttaa tai hankkia käyttöönsä myös muun tiedonluovutuksen hallintamekanismin.

KuntaTietoPalvelun etu yhteiskunnan näkökulmasta on, että kuntien keskeiset rakennetun ympäristön tietovarannot julkaistaan ajantasaisena suoraan kunnista hallitusti yhdestä kuntien yhteisestä palvelusta. Kuntasäätiön ja Kuntaliiton yhdessä asettaman tavoitteen mukaan tämä pyrittäisiin saavuttamaan vuoteen 2020 mennessä.